

Odkrivanje pljučnega raka

GLOBAL LUNG CANCER
COALITION

Pregled je namenjen osebam, ki so izpostavljene tveganju zgodnje faze bolezni, preden se pojavijo simptomi, in jim omogoči dostop do dokazanega zdravljenja. Da bi bili pregled učinkovit:

- morajo biti zanesljivi ter zaznati bolezen v njeni začetni fazi
- morajo biti preprosti in dostopni prebivalstvu
- morajo storiti več dobrega kot škode za ljudi sodelovati

Zakaj se opravljajo pregledi za odkrivanje pljučnega raka?

Daleč najboljši rezultati pri zdravljenju pljučnega raka so zabeleženi, kadar je bolezen odkrita čim prej. V začetnih fazah pljučnega raka so lahko vidni le nekateri od simptomov, zato je pregled praktičen način za čim hitrejše odkrivanje pljučnega raka. Pri večini pregledanih ljudi ni odkrit pljučni rak.

Kako poteka pregled za odkrivanje pljučnega raka?

Trenutno se v praksi uporablja računalniška tomografija z nizkim odmerkom (imenovana tudi CT skeniranje z majhnim odmerkom ali LDCT). Gre za posebne rentgenske aparate, ki potrebujejo nizek odmerek sevanja, da bi posneli serijo slik notranjosti telesa in zgradili tridimenzionalno sliko, ki jo lahko uporabimo za natančno diagnozo.

Najnovejši optični bralniki LDCT omogočajo hitro fotografiranje (med enkratnim zadrževanjem diha). Kombinirane slike so dovolj jasne, da se lahko odkrijejo tudi zelo majhni tumorji.

Ali so pregledi učinkoviti?

Prvi pomembnejši dokazi so bili pridobljeni v Nacionalni ameriški raziskavi za odkrivanje raka pljuč (NLST) v ZDA, objavljeni leta 2013. Pokazalo se je, da bi lahko LDCT rešil eno življenje od vsakih pet smrtnih žrtev pljučnega raka.

Če je med pregledom odkrit pljučni rak, je to najpogosteje v njegovi zgodnji fazi (tako imenovana

bolezen stopnje I), kar pomeni, da je najverjetneje potrebna samo operacija in da bo rezultat bistveno boljši.

Kdo je deležen pregleda?

Smernice se lahko razlikujejo od države do države, vendar pa gre običajno za osebe z visokim tveganjem pljučnega raka, ki imajo:

- na splošno dobro zdravje
- brez simptomov
- starost od 55 do 74 let
- sedanji kadilec ali nekdo, ki je prenehal kaditi v zadnjih 15 letih

Osebe so lahko uvrščene v skupino za pregled tudi zaradi drugih dejavnikov, vendar pa je to odvisno od pristopa k pregledovanju države, v kateri živite, in lahko vključuje dejavnike kot so pljučni rak v družini, predhodna bolezen dihal ali izpostavljenost azbestu.

Povejte svojemu zdravniku, če ste zaskrbljeni, da ste morda v skupini z visokim tveganjem.

Rutinski pregledi za odkrivanje pljučnega raka so omejeni po celem svetu. ZDA je edina država, v kateri je pregled za odkrivanje pljučnega raka del rednih zdravstvenih storitev. V Kanadi so bile sprejete nove smernice v korist pregledov, poteka pa tudi več pilotnih projektov. Čeprav Evropska komisija trenutno pripravlja priporočila, se rutinski pregledi v Evropi še niso začeli.

Če imate simptome pljučnega raka, se pogovorite s svojim zdravnikom. Simptomi pljučnega raka lahko vključujejo:

- kašelj, ki ne izgine
- krvav izpljunek
- občutek zadihanosti brez razloga
- bolečine v prsah ali ramenih
- kašljanje krvi

Ne čakajte na vabilo k pregledu.

Kaj se zgodi po opravljenem pregledu?

Med postopkom pregleda se na podlagi LDCT posnetkov preveri ali so vaša pljuča čista. Najpogosteje je to tako. Včasih se lahko na posnetku zasledijo nenavadne lise ali področja, ki lahko kažejo, da je običajno zdravo pljučno tkivo, napolnjeno z zrakom, postalo trdo. To so grudice.

Pomembno je, da odkritje grudic ne pomeni nujno rakavega obolenja. Lahko gre npr. za neškodljive grudice, ki ostanejo po preprosti okužbi v območju prsnega koša. Grudice so relativno pogoste - do dopolnjenega 50 leta jih bo imela vsaj polovica ljudi. Vendar pa večina (več kot 95%) ni rak.

Kaj se zgodi v primeru grudic?

Če se med pregledom odkrije obstoj ene ali več grudic, bo vaša zdravstveno osebje v sodelovanju z vami pripravilo ustrezen načrt za spremljanje in testiranje. Programi za odkrivanje temeljijo na smernicah, ki določajo nadaljnje ukrepanje.

Pregled ni enkraten dogodek. Potreben je redni letni pregled tako dolgo, kot to priporoča vaš zdravnik, tako da se lahko čim prej odkrije morebiten začetek raka.

Ali obstajajo tveganja?

Pregledi za odkrivanje raka niso popolni. Nekaterih vrst raka ni možno zaznati (lažno negativen rezultat) in nekateri neobičajni madeži lahko izgledajo kot rak, tudi če niso (lažno pozitiven rezultat), kar pomeni, da so lahko tu ljudje deležni dodatnih nepotrebnih preskusov.

Med LDCT slikanjem so ljudje izpostavljeni izredno nizki ravni sevanja. Ta raven sevanja je večja kot raven rentgenskega sevanja, vendar pa je veliko nižja od rednega CT slikanja, ki je lahko potrebno v kolikor imate simptome raka.

Podobni količini sevanja ste v obdobju šestih mesecev izpostavljeni v vašem naravnem okolju. Gre za raven, podobno mamografiji za odkrivanje raka dojke.

Kaj sledi pregledom?

Dokazi kažejo, da je LDCT pregled pomemben korak pri zgodnjem odkrivanju pljučnega raka in povečanju stopnje preživetja. Ker so pregledi postali bolj natančni in jih je moč opraviti z nižjimi stopnjami sevanja, se lahko zdravljenje in izidi v prihodnje le izboljšajo.

Raziskave v drugih pristopih odkrivanja vključujejo:

- boljše in natančnejše optične bralnike
- iskanje mikroskopskih dokazov o obstoju majhnih tumorjev pljuč v slini ali vzorcu krvi, preden so dovolj veliki, da postanejo vidni na CT posnetkih
- preskus dihanja, da bi našli snovi, ki se spremenijo ob prisotnosti pljučnega raka

Kaj, če moja država nima programa za odkrivanje pljučnega raka?

Če mislite, da ste v skupini z visokim tveganjem, se o vaših skrbih pogovorite s svojim zdravnikom, zdravstveno ustanovo ali lokalno organizacijo proti raku pljuč. Povedali vam bodo o možnostih zdravstvenega varstva v vaši državi in vam pomagali ugotoviti, kaj se da storiti.

Povzetek

Pregled za odkrivanje pljučnega raka s pomočjo CT posnetkov je učinkovit pri odkrivanju pljučnega raka v začetni fazi pri ljudeh z visokim tveganjem. To je odlična novica in to pomeni, da bo vedno več ljudi zdravljenih v zgodnji fazi pljučnega raka in imajo boljše dolgoročne možnosti.

Čeprav morda ni tako široko dostopno kot bi se ljudje želeli, obstajajo pilotni projekti, ki potekajo v mnogih državah po vsem svetu.

V vaši lokalni organizaciji za boj proti pljučnemu raku preverite, ali so takšni projekti na voljo v vaši bližini.

GLOBAL LUNG CANCER
COALITION

Odkrivanje pljučnega raka

© Svetovna zveza za boj proti pljučnemu raku

www.lungcancercoalition.org

To informacijsko zloženko je izdal sekretariat Svetovne zveze za boj proti pljučnemu raku (Global Lung Cancer Coalition - GLCC), pregledana pa je bila s strani strokovnjakov za rak pljuč. Za več informacij o podpornih in informacijskih storitvah, ki so na voljo v vaši državi, bišcite www.lungcancercoalition.org Različica 1.0 - Julij 2017.